

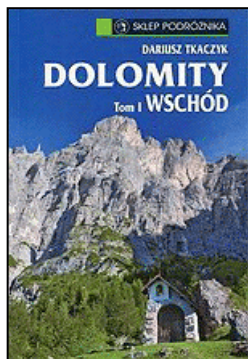
Przewodniki po Dolomitach i via ferratach

Dolomity to obszar górski, który został opisany w wielu zagranicznych przewodnikach, a także w kilku dostępnych w języku polskim. Co jakiś czas w krajowej prasie górskiej przedstawiane są relacje i informacje z pobytów w tych górach. Z tak wielu źródeł trudno czasami wybrać to, co najbardziej przydatne i wartościowe, dlatego też poniżej przedstawiamy nasze opinie i sugestie dotyczące różnych przewodników po ferratach w Dolomitach.

Przewodniki w jęz. polskim.....	str. 1
> „Dolomity” tom I wschód i tom II zachód – Dariusz Tkaczyk.....	str. 1
> „Dolomity” tom III Brenta – Dariusz Tkaczyk.....	str. 3
> „Żelazne percie Dolomitów - część wschodnia” – Jan Kiełkowski.....	str. 3
> „Dolomity - najpiękniejsze via ferraty” – Pascal Sombardier.....	str. 4
> „Dolomity - najciekawsze via ferraty” – Pascal Sombardier.....	str. 5
> Podsumowanie.....	str. 6
Przewodniki zachodniojęzyczne.....	str. 6
> „Klettersteigführer, Dolomiten-Südtirol-Gardasee” – Axel Jentzsch-Rabl.....	str. 6
Czasopisma.....	str. 9

Przewodniki w jęz. Polskim

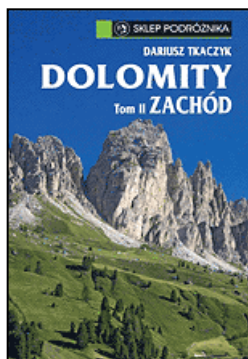
„Dolomity” tom I wschód i tom II zachód – Dariusz Tkaczyk

Autor: **Dariusz Tkaczyk**
Wydawnictwo: „Sklep Podróżnika”

Tom I

Liczba stron: **304**
Liczba opisanych ferrat: **81** + wiele szlaków
Rok wydania: **1996** wyd. I, **2006** wyd. II poprawione,
2013 wyd. III zmienione
Oprawa: **miękką**
Cena: **69,00 zł**

Tom II

Liczba stron: **336**
Liczba opisanych ferrat: **60** + wiele szlaków
Rok wydania: **1997** wyd. I, **2006** wyd. II poprawione,
2014 wyd. III zmienione
Oprawa: **miękką**
Cena: **69,00 zł**

Najnowsze, już trzecie wydanie I i II tomu przewodnika „Dolomity” zostało gruntownie „odświeżone”, co już widać przy pobieżnym przejrzeniu książek – obecnie opracowanie jest kolorowe, wydane w nowym, większym formacie i nowej, atrakcyjnej szacie graficznej. Książki wydrukowano na kredowym papierze oraz porządnie zszyto, dzięki czemu nie powinny tak szybko rozsypać się, jak wydania starsze. Miłym dodatkiem jest mnogość zdjęć wplecionych w tekst, a także wyróżnienia kolorystyczne tytułów opisywanych dróg czy miejscowości, dzięki czemu łatwiej jest odszukać interesujące nas informacje.

Przeglądając treść można zauważyć, że oba tomy „Dolomitów” stanowią obszerne i szczegółowe opracowanie obejmujące niemal wszystkie szlaki i ferraty, jakie znajdują się w Dolomitach wschodnich i zachodnich, łącznie z opisami miejscowości, dróg dojazdowych, schronisk i innych istotnych dla turysty miejsc. Przy wycenie trudności ferrat, autor posługuje się własną, opisową skalą trudności o pięciu stopniach, która jest zgodna z odpowiednimi literami skali austriackiej.

Dodatkowo, w najnowszym, trzecim wydaniu przewodnika, uzupełniono opis wstępny o informacje dotyczące noclegów w schroniskach, a w podpunkcie „Sprzęt” uwzględniono najnowsze trendy dla bezpiecznego przechodzenia ferrat. Uaktualniono też dane dotyczące schronisk oraz ceny noclegów i wyciągów. W obecnym wydaniu zostały również zaktualizowane opisy niektórych tras oraz poprawiono wyceny trudności kilku ferrat tak, że nie budzą one obecnie zastrzeżeń. Miłym dodatkiem w trzecim wydaniu przewodnika są opisy kilku najnowszych perci, jakie powstały ostatnio w Dolomitach. Dobrym pomysłem jest zamieszczony na końcu mini-słowniczek z podstawowymi słowami i zwrotami z języka włoskiego.

Szkoda, że autor nie zamieścił w przewodniku porządných mapek z zaznaczonymi ferratami oraz nie dodał do opisu tras odpowiedniego numeru szlaku, jaki znajdziemy na mapach oraz na drogowskazach w terenie. Brakuje również tabelarycznego zestawienia opisanych ferrat – takie „drobiazgi” znacznie ułatwiłyby korzystanie z tego przewodnika. W opisach perci nieco rażą zbyt odstrasające, a zarazem mylne opisy trudności ferrat, bo w odczuciu naszym i innych osób są one mocno przesadzone. Nie tylko my zauważyliśmy, że to co u Tkaczyka jest pionową ścianą, w rzeczywistości bywa ścianą pochyłą, a „*gładkie płyty bez oparcia dla stóp*”, okazują się mieć te oparcia, lecz nieco mniejsze i mniej wygodne. Podobnie z miejscami siłowymi – dla młodej, sprawnej fizycznie osoby nie powinny one stanowić bariery.

Osobiście uważamy, że przewodnik „Dolomity” jest bardzo dobry, przede wszystkim z uwagi na ogromną ilość informacji. Choć trzeba tu też przyznać, że ta zaleta staje się też i wadą, gdy w mnogości opisów trzeba szybko wyszukać potrzebne w praktyce wiadomości. Niemniej przy dłuższym korzystaniu z tego opracowania docenia się wkład autora w dokładne opisanie terenu.

Zaletą przewodnika jest również rzetelny opis atrakcyjności tras – jeśli Tkaczyk pisze, że ferrata jest piękna i ciekawa, to tak jest i odwrotnie. Ogólnie, mimo pewnych zastrzeżeń, opracowanie „Dolomity” to bardzo cenna pozycja – przy układaniu tras naszych wyjazdów korzystaliśmy przede wszystkim z tego przewodnika.

Tu można kupić przewodnik „Dolomity” przez internet:

„Sklep Podróżnika”:

www.sp.com.pl

Sklep Wydawnictwa "Rewasz”:

www.rewasz.com.pl

Rejony i grupy górskie ujęte w poszczególnych tomach przewodnika „Dolomity”:

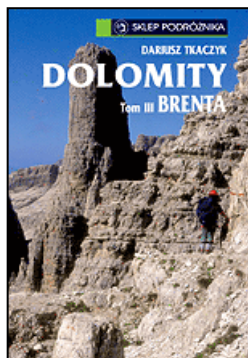
Tom I

- Dolomiti di Sesto
- Cadini di Misurina
- Dolomiti di Braies
- Fanes
- Tofany i grań Fanis
- Cristallo - Pomagagnon
- Sorapiss
- Antelao
- Marmarole
- Averau-Nuvolau
- Croda da Lago
- Pelmo
- Civetta i Moiazza
- Schiara, Talvena, Tamer, Pramper, Mezzodi
- Bosconero

Tom II

- Pala
- Marmolada
- Latemar
- Catinaccio
- Sciliar
- Sassolungo
- Puez
- Odle
- Putia
- Sella

„Dolomity” tom III Brenta – Dariusz Tkaczyk

Autor: **Dariusz Tkaczyk**
 Wydawnictwo: „Sklep Podróżnika”
 Liczba stron: **168**
 Liczba opisanych ferrat: **18 + wiele szlaków**
 Rok wydania: **2011** wyd. I, **2015** wyd. II
 Oprawa: **mięka**
 Cena: **59,00 zł**

Trzeci tom z serii „Dolomity” Dariusza Tkaczyka, podobnie jak wcześniejsze opracowania tego autora, zawiera bardzo obszerne i szczegółowe informacje na temat wszystkich szlaków i ferrat znajdujących się w Dolomitach Brenta, łącznie z opisami miejscowości, dróg dojazdowych, schronisk i innych istotnych dla turysty miejsc. Tak szerokie ujęcie tematu to duży plus tego przewodnika.

W porównaniu do pierwszych wydań przewodnika „Dolomity”, ten ma nieco większy rozmiar oraz nową, dużo ładniejszą szatę graficzną, wzbogaconą dodatkowo sporą ilością efektownych zdjęć. Dzięki temu przewodnik jest przyjemniejszy w odbiorze, a przede wszystkim – bardziej przejrzysty. Opisy tras mają podobny styl, jak w poprzednich opracowaniach serii, więc uwagi odnoszące się do tomu I i II dotyczą także i tego przewodnika. Wycena trudności tras również została dokonana według tej samej, opisowej skali o pięciu stopniach.

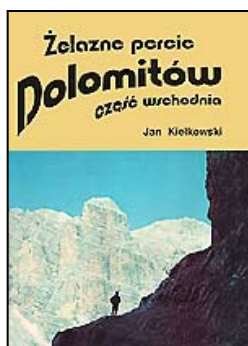
Trochę szkoda, że autor nie ujął w tym opracowaniu kilku popularnych wejść na szczyty, na które nie prowadzą szlaki turystyczne. Można też było rozszerzyć przewodnik o pobliski Rejon Jeziora Garda, gdzie znajduje się wiele naprawdę godnych polecenia ferrat, jak choćby „Rino Pisetta”. Podobnie, jak w tomach I i II, również i w tym zabrakło porządnych mapek oraz tabelarycznego zestawienia ferrat. W naszym odczuciu autor nieco zaniżył trudności niektórych tras – na szczęście różnice nie są zbyt duże (max. 1 stopień).

Podsumowując, tom III z serii „Dolomity” to bardzo dobry, a zarazem jedyny polskojęzyczny przewodnik po grupie Brenta. Polecamy go każdemu, kto wybiera się w te przepiękne góry.

W przewodniku opisane zostały szlaki i ferraty z następujących grup i rejonów:

- Rejon Madonny di Campiglio i Brenta Centralna (14 tras)
- Trasy w grupie Pressanella (3 trasy)
- Wokół Cima Tosa oraz Brenta południowa (14 tras)
- Brenta wschodnia – okolice Molveno i Andalo (8 tras)
- Brenta północna i okolice jeziora Tovel (13 tras)

„Żelazne percie Dolomitów - część wschodnia” – Jan Kiełkowski

Autor: **Jan Kiełkowski**
 Wydawnictwo: „EXPLO”
 Liczba stron: **144**
 Liczba opisanych ferrat: **59**
 Rok wydania: **1994**
 Oprawa: **mięka**
 Cena: **przewodnik niedostępny w sprzedaży**

Jan Kiełkowski w swoim przewodniku „Żelazne percie Dolomitów – część wschodnia”, koncentruje się przede wszystkim na ferratach oraz charakterystykach grup górskich, w których się one znajdują. Nie opisuje on (tak jak D. Tkaczyk) innych szlaków, dróg dojazdowych czy miejsc nie związanych z ferratami. Opracowanie jest nastawione na praktyczne i konkretne przedstawienie tras tak, aby czytelnik bez problemu mógł sobie poradzić w terenie. Takie podejście sprawia, że opisy nie wzbudzają większych emocji i nie są tak „kwieciste”, jak u D. Tkaczyka.

Każda ferrata jest przedstawiana jako całościowa trasa, wraz z podejściem i zejściem, co z jednej strony daje nam „gotowca”, a z drugiej nie pozwala, jak u D. Tkaczyka, na samodzielne układanie wycieczek. Niemniej jednak, podejście J. Kiełkowskiego nie jest złe, bo większość ferrat i tak zazwyczaj przechodzi się w jeden, najbardziej logiczny sposób i właśnie taki autor nam zazwyczaj przedstawia. Przy niektórych trasach zamieszczone są bardzo pomocne schematy, na których pokazano przebieg ferraty w terenie górskim.

Przeglądając opracowanie J. Kiełkowskiego da się zauważyć, że czasami stosuje on nazewnictwo niemieckojęzyczne, mimo iż istnieją odpowiednie nazwy w języku włoskim. Podobnie z podziałem geograficznym Dolomitów – dla niektórych rejonów jest on u niego typowy dla krajów niemieckojęzycznych. Nie jest to wada, ale niepotrzebnie wprowadza zamieszanie zwłaszcza, że D. Tkaczyk trzyma się takich nazw i podziału Dolomitów, jakie są stosowane w przewodnikach włoskich (a więc nieco odmiennych). Autor przyjął własną, pięciostopniową skalę trudności ferrat, która nie pokrywa się ze skalą wprowadzoną w przewodniku D. Tkaczyka; odbiega też nieco od skal stosowanych w literaturze zachodniojęzycznej.

Podsumowując, „Żelazne percie Dolomitów - część wschodnia”, to bardzo udane opracowanie, które dość dobrze uzupełnia się z przewodnikiem D. Tkaczyka i szkoda, że nie doczekało się kontynuacji dla zachodniej części Dolomitów. Obecnie nie da się już go kupić w sklepach – czasami można je zdobyć w antykwariatach.

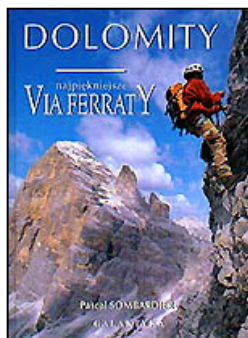
Antykwariat „Filar”: www.antykwariat-filar.pl

Antykwariat „Literacki”: www.literacki24.pl

W przewodniku znalazły się opisy ferrat z następujących grup górskich:

• Dolomiti di Sesto	• Tofany
• Cadini di Misurina	• Settsass
• Grupa di Monte Piano	• Averau-Nuvolau
• Cristallo i Pomagagnon	• Pelmo
• Sorapiss - Marmarole	• Bosconero
• Antelao	• Civetta
• Dolomiti di Braies	• Moiazza
• Fanes	• Schiara
• Fanis	

„Dolomity - najpiękniejsze via ferraty” – Pascal Sombardier

Autor: **Pascal Sombardier**
 Wydawnictwo: „Galaktyka” Sp. z o.o.
 Tłumaczenie: z jęz. francuskiego
 Liczba stron: **144**
 Liczba opisanych ferrat: **49**
 Rok wydania: **2002**
 Oprawa: **twarda**
 Cena: **przewodnik niedostępny w sprzedaży**

Album - przewodnik „Dolomity - najpiękniejsze via ferraty” Pascala Sombardier'a jest połączeniem bogato ilustrowanego albumu i przewodnika. W opracowaniu tym opisanych zostało ponad 40 ferrat, uszeregowanych od najłatwiejszej do najtrudniejszej. Autor jest Francuzem, więc wiele odniesień w tekście dotyczy porównań szlaków z punktu widzenia turysty francuskiego.

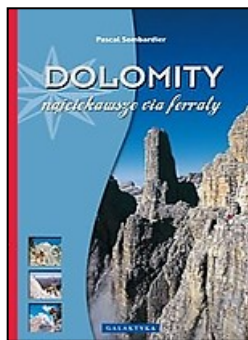
Przy opisie tras nie ma podanych wycen trudności – jest tylko opis słowny uwzględniający cztery czynniki: uciążliwość, widowiskowość drogi, liczbę ubezpieczeń i charakter terenu. Uwagi autora dotyczące trudności czasami są mylące i warto je skonfrontować z opisami w przewodnikach D. Tkaczyka czy J. Kiełkowskiego. Czasy podane w tym albumie-przewodniku są raczej dla osób z dobrą kondycją, a niekiedy są to tzw. czasy „sportowe” i należy się liczyć z tym, że osoby o przeciętnej kondycji mogą iść dłużej niż napisano w tym opracowaniu. Ogólnie przewodnik ten jest ciekawie pomyślany i według nas bardzo dobrze może służyć w czasie wycieczki pod warunkiem, że odpowiednie jego fragmenty zostaną wcześniej skserowane, gdyż opracowanie zostało wydane

w nieporęcznym formacie i jest dość ciężkie. Zaletą tego przewodnika-albumu są piękne zdjęcia oraz opisy ferrat, których nie uwzględnili D. Tkaczyk i J. Kiełkowski.

Wykaz ferrat opisanych w przewodniku (kolejność od najłatwiejszej do najtrudniejszej):

- droga Ivano Dibona (Cristallino d'Ampezzo)
- ferrata Passo Santner
- Sass Rigais - trawers wschód-zachód
- droga Oscar Schuster (Sassopiatto)
- drogi Innerkofler - De Luca i Forcelle (Monte Paterno) i Torre di Toblin
- ferrata del Masare i Roda de Vael
- ferrata na Piz da Lech de Boe
- ferrata Fiamme Gialle (Ferrata del Marmol)
- ferrata dei Finanzieri (Colac)
- Marmolada: Cresta Occidentale
- ferrata Giovanni Lipella (Tofana di Rozes)
- via delle Bocchette (Brenta)
- droga Brentari i ferrata Castiglioni (Brenta)
- zachodni ganek Pale di San Martino
- ferrata Bolver Lugli (Cimon della Pala)
- ferrata Brigata Tridentina (torre Exner)
- ferrata Albino Michielli-Strobel (punta Fiames)
- ferrata delle Trincee (la Mesola)
- obejście Sorapiss (ferrata Vandelli, Minazio i Berti)
- ferrata Zacchi, Berti i del Marmol (Schiara)
- Marmolada: via ferrata Eterna (Punta Serauta)
- ferrata des Meisules (Piz Selva)
- ferrata Giuseppe Olivieri (Punta Anna) i Tofana di Mezzo
- obejście Popera (ferrata Roghel, półka Gabriella i Strada degli Alpini)
- Civetta: ferrata Alleghesi i ferrata Tissi
- ferrata Stella Alpini (Monte Agner)
- ferrata Tomaselli (południowy wierzchołek Fanis)
- attrezzata Cesare Piazzetta (Piz Boe)
- ferrata Fiamme Gialle (Palazza Alta)
- ubezpieczone drogi jeziora Garde (Monte Albano i Rino Pisetta)
- super-ferrata Gianni Constantini (południowy wierzchołek Moiazza)

„Dolomity - najciekawsze via ferraty” – Pascal Sombardier

Autor: **Pascal Sombardier**
 Wydawnictwo: „Galaktyka” Sp. z o.o.
 Tłumaczenie: z jęz. francuskiego
 Liczba stron: **95**
 Liczba opisanych ferrat: **29**
 Rok wydania: **2007**
 Oprawa: **miękką**
 Cena: **przewodnik niedostępny w sprzedaży**

W lipcu 2007 r. pojawił się nowy przewodnik Pascala Sombardiera oparty w dużym stopniu na jego wcześniejszym opracowaniu „Dolomity – najpiękniejsze via ferraty” (przedstawione powyżej). W odróżnieniu od poprzedniego przewodnika zastosowano tutaj miękką oprawę i mniejszy, poręczniejszy w użytkowaniu format oraz zmniejszono ilość opisanych ferrat do tych, które naprawdę warto przejść. Sposób przedstawiania tras jest taki sam jak w albumie-przewodniku opisanym powyżej.

Z istotnych zmian w treści można zauważyć, że skrócono do niezbędnego minimum wstęp (charakterystyka Dolomitów, noclegi, porady sprzętowe, dojazd) oraz dodano informacje o dojeździe w Dolomity z Polski. Tak jak w poprzednim opracowaniu, tak i tutaj znajdują się szczegółowe i aktualne opisy ferrat, kolorowe mapki i schematy oraz mnóstwo bardzo ładnych zdjęć.

Wykaz ferrat opisanych w przewodniku:

- via delle Bocchette (Brenta)
- ferrata Brentari i Castiglioni (Brenta)
- ferrata Passo Santner (Catinaccio)
- ferrata Brigata Tridentina (torre Exner) (Sella)
- ferrata Meisules (Piz Selva) (Sella)
- attrezzata Cesare Piazzetta (Piz Boe) (Sella)
- via ferrata des Trincee (Mesola) (Marmolada)
- Cresta Occidentale (Marmolada)
- ferrata Tomaselli (południowy wierzchołek Fanis)
- ferrata Giovanni Lipella (Tofana di Rozes)
- ferrata Olivieri (Punta Anna) i Tofana di Mezzo
- drogi Innerkofler i Forcelle (Monte Paterno) (Sesto)
- ferrata Bolver Lugli (Cimon della Pala) (Pala)
- ferrata Gusella, del Porton i del Velo (Pala)
- ferrata Stella Alpina (Monte Agner) (Pala)
- super ferrata Gianni Constantini (połudn. wierzchołek Moiazza)
- ferrata Fiamme Gialle (Palazza Alta) (Civetta)
- ferrata des Alлегhesi i Tissi (Civetta)
- ferrata Zacchi, Berti i del Marmol (Schiara)

Podsumowanie

Warto zaopatrzyć się szczególnie w przewodnik „Dolomity” D. Tkaczyka jako opracowanie kompletne, najbardziej szczegółowe i wciąż dostępne w sprzedaży m.in. w „Sklepie Podróżnika” (Warszawa, Kraków, Bielsko-Biała, Katowice, Gdańsk) lub przez internet. Świetnym uzupełnieniem mógłby być przewodnik „Żelazne percie Dolomitów - część wschodnia” J. Kiełkowskiego – niestety nie jest on już sprzedawany. Najmniej kompletne, jeśli chodzi o ilość opisanych ferrat, są albumy-przewodniki: „Dolomity – najpiękniejsze via ferraty” oraz „Dolomity – najciekawsze via ferraty” P. Sombardiera, jednak wybór tras przedstawionych w tych opracowaniach obejmuje faktycznie najciekawsze z nich i naprawdę warto kierować się sugestiami autora w tym zakresie. Obecnie oba albumy nie są już sprzedawane.

Wiele osób narzeka na czasy przejść podane w przewodniku Tkaczyka, twierdząc że są one za krótkie. Wynika to z prostego faktu, że przy opisach ferrat nie podano czasu, jaki należy poświęcić na dojście, odpoczynek oraz zejścia w doliny. Uwzględniono wyłącznie przejście fragmentu ubezpieczonego liną stalową (czyli właściwej ferraty). Niejednokrotnie wygląda to tak, że ferrata która opisana jest jako 3 godzinna, w rzeczywistości (z podejściem i zejściem) zajmuje cały dzień do późnego wieczora. Taki sposób podawania czasów w przewodniku Tkaczyka wynika z tego, że podzielił on szlaki na odcinki i każdy z nich opisał oraz wycenił osobno, tak więc aby poznać właściwy czas naszej trasy, należy zsumować wszystkie czasy przejść dla poszczególnych odcinków składających się na całą wycieczkę. Jak podaje autor, ten sposób opisu ma na celu umożliwienie łatwiejszego komponowania własnych tras.

W przewodnikach Kiełkowskiego oraz Sombardier'a czasy przejść ferrat uwzględniają podejście do ferraty i powrót z niej, ale tylko trasą, jaką założył autor. Tak więc jeśli na ferratę udajemy się inną drogą, niż ta, jaką przewidzieli Ci autorzy, to już nie wiemy, ile czasu taka wycieczka nam zajmie - przy korzystaniu z przewodnika Tkaczyka nie ma tego problemu.

Przewodniki zachodniojęzyczne

„Klettersteigführer, Dolomiten-Südtirol-Gardasee” – Axel Jentsch-Rabl

Autor: **Axel Jentsch-Rabl**
 Wydawnictwo: „Alpinverlag” Jentsch-Rabl GmbH
 Język: **niemiecki + angielski**
 Liczba stron: **480**
 Liczba opisanych ferrat: **ponad 140**
 Rok wydania: **2011** wyd. II, **2015** wyd. III rozszerzone i zaktualizowane
 Oprawa: **miękką**
 Cena: **32,95 Euro**

Niemieckojęzyczny, porządnie wydany (na kredowym papierze) przewodnik po włoskich ferratach z obszaru Dolomitów, Brenty, a także Ortlera, Alp Ötztalskich i Rejonu Jeziora Garda. Dodatkowo w trzecim, zaktualizowanym wydaniu, pojawiły się również ferraty z pięknego rejonu Prealpi Vicentine (Pasubio, Cima Carega) oraz Prealpi Bellunesi (Gruppo del Grappa). Uwzględnione są w nim wszystkie istotne „żelazne perci”, w tym te najnowsze, których próżno szukać u D. Tkaczyka czy J. Kiełkowskiego, dzięki czemu opracowanie stanowi świetne kompendium wiedzy o ferratach północno-wschodniej Italii. Książka wizualnie, jak też i merytorycznie, nie budzi jakichś zastrzeżeń, a wręcz przeciwnie – zachwyca ogromem informacji, przejrzystością oraz przemyślaną i dopieszczoną szatą graficzną.

Przewodnik otwiera bardzo wygodne zestawienie wszystkich opisanych ferrat, zawierające takie informacje jak: trudność trasy (w kilku skalach), czas przejścia, długość, przewyższenie do pokonania oraz numer strony z opisem. Dalej podano trochę ogólnych informacji o bezpieczeństwie, sprzęcie, sposobach pokonywania ferrat itp., a następnie opisy ferrat, składające się z kilku podstawowych punktów: krótkiej charakterystyki trasy (najbliższa miejscowość, punkt wyjścia oraz numer mapy Tabacco i Kompass), opisu dojazdu w okolice ferraty, dojścia do niej, przebiegu i zejścia oraz uwag i dodatkowych informacji. Wszystko podane jest zwięźle i konkretnie.

Podstawowe informacje na temat każdej ferraty, pozwalające bardzo szybko ocenić jej charakter, przedstawiono w postaci piktogramów, przy których podano m.in. wysokość, czas wejścia i zejścia, trudność, atrakcyjność, solidność ubezpieczeń, itd. Oprócz tego, przebieg niemal każdej trasy został pokazany na zdjęciach oraz przedstawiony w postaci czytelnych i bardzo pomocnych schematów. Zawierają one wrysowany na tle góry przebieg ferraty wraz z mnóstwem różnych informacji, takich jak: umiejscowienie drabin, możliwe warianty przebiegu trasy, miejsca szczególnie niebezpieczne, trudności poszczególnych odcinków i wiele innych. Uzupełnieniem są porządne mapki terenów, na których znajduje się opisywana droga z naniesionymi wszystkimi punktami charakterystycznymi oraz szlakami, wraz z ich numeracją.

Tak uproszczone, a zarazem kompletne przedstawienie tras pozwala na korzystanie z przewodnika nawet osobom nie znającym języka niemieckiego. Na marginesach podano zresztą anglojęzyczny skrót najważniejszych informacji. Wszystko to pozwala na szybkie zapoznanie się z dostępnymi ferratami i wyruszenie na szlak bez zbędnego ślęczenia nad opisami (dobre dla zapracowanych ☺). Świetnym bonusem do książki jest elektroniczna wersja przewodnika na dołączonej płycie DVD, dzięki której można go czytać również na tablecie czy komputerze lub wgrać do smartfona i zabrać w teren. Ewentualnie, można też interesujące nas opisy po prostu wydrukować, co nie jest złym pomysłem, bo przewodnik waży ok. 1,2 kg.

Na płycie DVD znajdują się także zdjęcia zamieszczone w książce oraz 10 filmów z przejścia różnych popularnych dróg. Miłym dodatkiem dla użytkowników GPS-ów są współrzędne parkingów i punktów startu każdej opisaniej ferraty, dzięki czemu można łatwo trafić do początku trasy. To dobry pomysł, choć szkoda, że nie zamieszczono również śladów (tracków) GPS z przejścia poszczególnych ferrat.

Próżno szukać w tej książce ciekawostek geograficznych, historycznych czy etnograficznych (oprócz najważniejszych ogólników), bowiem nie jest to przewodnik stworzony dla pogłębiania wiedzy, tylko opracowanie skierowane do nastawionych na cel „praktyków”, chcących szybko wyszukać interesujące ferraty i niezbędne informacje na ich temat. Pewną wadą może być stosowane tu niemieckojęzyczne nazewnictwo ferrat, szczytów czy grup górskich, które niejednokrotnie brzmi zupełnie inaczej niż włoskie odpowiedniki, więc przyzwyczajeni do tych drugich mogą czasami się gubić. Niemniej jednak, komu nie szkoda ponad 100 zł, a ma zamiar sukcesywnie „kolekcjonować” kolejne ferraty, ten powinien zastanowić się nad zakupem tego przewodnika – naszym zdaniem warto. Książkę można nabyć w austriackich i włoskich księgarniach z literaturą górską oraz przez internet, np. w sklepie portalu www.bergsteigen.at.

Wykaz ferrat opisanych w przewodniku „Klettersteigführer Dolomiten-Südtirol-Gardasee”, wydanie III

Sextener Dolomiten

- Via ferrata Mario Zandonella
- Ferrata Roghel, Ferrata Gabriella
- Ferrata Casara (Nuova Ferrata)
- Alpinisteig
- Sertener Rotwandsteig
- Leiternsteig
- Innerkoflersteig u. Scharfenweg
- Via ferrata Ceria Merlone
- Sentiero Bonacossa
- Hauptmann-Bilgeri-Steig
- Adventure Climb Varmost

Ampezzaner Dolomiten

- Via ferrata Renè de Pol
- Via ferrata Ivano Dibona
- Via ferrata Marino Bianchi
- Via ferrata Sci Club 18
- Große Sorapis Runde
- Strada Sanmarchi
- Via ferrata Michielli A. Strobel
- Passeggiata di Croda
- Via ferrata Ettore Bovero
- Via ferrata Formenton
- Ferrata Giuseppe Olivieri/Gianni Aglio
- Sentiero Giuseppe Olivieri
- Via ferrata Giovanni Lipella
- Scala d. Menighel/Grotta d. Tofana
- Ferrata Averau, Ferrata Gusela

Fanesgruppe

- Via ferrate Cascata Rio di Fanes
- Via ferrata Furcia Rossa
- Via ferrata Vallon Bianco
- Via ferrata degli Alpini
- Via ferrata und Tunnel Lagazuoi
- Via ferrata Cesco Tomaselli
- Via ferrata Luigi Veronesi
- Heiligkreuzkofelsteig u. Zehner-Ferrata
- Neunerspitzensteig
- Conturinessteig/Tru Dolomieu

Pragser Dolomiten/Ahrntaler Berge

- Olaner Klettersteig
- Pursteinwand Klettersteig

Marmoladagruppe

- Via Eterna - Brigata Cadore
- Via ferrata Sass da Rocia
- Via ferrata d' Trincee
- Westgrat Klettersteig
- Via ferrata dei Finanziari
- Ombrettarunde - Ferrata Vernale
- Via ferrata I magnifici 4
- Kaiserjäger Klettersteig
- Via ferrata Franco Gadotti
- Via ferrata Gino Badia
- Via ferrata Bruno Federspiel
- Via ferrata Bepi Zac - Cima Uomo
- Via ferrata Paolin Piccolin

Sellagruppe/Langkofelgruppe

- Pisciadù Klettersteig
- Boèseekofel Klettersteig
- Boèseekofel Normalweg
- Vallon Klettersteig
- Lichtenfelserweg
- Via attrezzata Cesare Piazzetta
- Poßnecker Klettersteig
- Rodella Klettersteig
- Oskar Schuster Steig

Geisler-/Puez-Gruppe

- Kleine Cirspitze
- Große Cirspitze
- Sassongher
- Sass Rigais - Überschreitung
- Günther-Messner-Steig

Rosengarten-Gruppe

- Maximilian Klettersteig
- Laurenzi Klettersteig
- Kesselkogel Überschreitung
- Santnerpass Klettersteig
- Rotwandklettersteig
- Masaré Klettersteig

Latemargruppe

- Latemartürme-Klettersteig
- Sentiero attrezzato Attilio Sieff

Palagruppe

- Via ferrata Bolver-Lugli
- Sent. N. Gusella u. Ferrata del Velo
- Via ferrata del Portòn
- Sent. d. Cacciatore/Sent. D. Buzzati
- Via ferrata del Canalone
- Via ferrata Fiamme Gialle
- Sent. dell Dottor (Ferrata dell Orsa)
- Via ferrata Stella Alpina

Civettagruppe

- Via ferrata degli Alleghesi
- Via ferrata Tissi
- Via ferrata Gianni Costantini
- Via ferrata Fiamme Gialle

Schiara-Gruppe

- Via ferrata Sperti
- Via ferrata Zacchi - ferrata Marmor
- Via ferrata Berti
- Sentiero alpinistico M. Guardino

Ortlergruppe

- Neuer (Südwand) Klettersteig
- Otto-Erich Klettersteig
- Tabaretta Klettersteig

Otztaler Alpen/Sarntaler Alpen

- Tisser Klettersteig
- Hoachwool Klettersteig
- Jaufenspitz-Steig
- Gr. Ifinger-Steig
- Verdinsler Plattenspitze-Steig
- Lampskopf Klettersteig

Nonsberggruppe/Fleimstaler Alpen

- Roen-Klettersteig
- Fennberg-Klettersteig
- Via ferrata Burrone Giovanelli
- Via attrezzata Rio Secco

Brentagruppe

- Sentiero Gustaw Vidi
- Sentiero delle Palete
- Sentiero Claudio Costanzi
- Sentiero di Val Gelada
- Sentiero SOSAT
- Sentiero Osvaldo Orsi
- Sentiero attrezzato Felice Spellini
- Sentiero Alfredo Benini
- Sentiero Bocchette Alte (O. Detassis)
- Via delle Bocchette Centrale
- Sent. Brentari/Sent. dell'Ideale
- Via ferrata Ettore Castiglioni
- Ferrata Artpinistico delle Niere

Gardaseeberge

- Via ferrata Rino Pisetta
- Via ferrata Ernesto Che Guevara
- Via ferrata Giulio Segata
- Via ferrata Rio Sallagoni
- Sentiero attrezzato Colodri
- Sentiero Scaloni /Sent. dell' Anglone
- Via dell' Amicizia
- Via ferrata Susati
- Via ferrata Foletti
- Sent. dei Camminamenti
- Sent. delle Laste
- Sentiero Contrabbandieri
- Via attrezzata Monte Albano
- Via ferrata Gerardo Sega
- Ferrata delle Taccole
- Ferrata Sasse
- Ferrata della Spigolo Bandiera
- Ferrata E. Franco

Vizentiner Alpen

- Via ferrata Sass Brusai
- Via ferrata Carlo Guzzella
- Ferrata A. Viali/ Ferrata E. Ferrari
- Via ferrata Carlo Campalani
- Via ferrata Giancarlo Biasin
- Sent. Alpinistico Angelo Pojesi
- Via ferrata Gaetano Falcipleri

Czasopisma

Dwumiesięcznik „Góry”:

nr 2/2014 z maja-czerwca 2014 r. w artykule „*Ferraty w Dolomitach – przegląd subiektywny*”

Kwartalnik „Gazeta Górska”:

nr 4 jesień 2012 r. w artykule „*Via ferraty z górnej półki*”

Miesięcznik „n.p.m.”:

nr 5 z maja 2010 r. w artykule „*Żelazo nie tylko dla ortów*”

nr 8 z sierpnia 2005 r. w artykule "Żelazne drogi" cz. I „*Co warto wiedzieć na początek*”

nr 9 z września 2005 r. w artykule "Żelazne drogi" cz. II „*Przygotowania przed wyjazdem*”

nr 10 z października 2005 r. w artykule "Żelazne drogi" cz. III „*Bezpieczne przechodzenie ferrat*”